

Έκθεση εκπαιδευτικού προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων σχολ. έτους 2014-2015 : «Από την αποδημία των πουλιών στη μετανάστευση των ανθρώπων: ένα συναρπαστικό ταξίδι και μια περιπέτεια ζωής με βαλίτσα τα όνειρα και τη νοσταλγία για την πατρίδα» (Β΄1 τάξη)

Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων σχολ. έτους 2014-15 «Από την αποδημία των ζώων στη μετανάστευση των ανθρώπων: ένα συναρπαστικό ταξίδι ζωής με βαλίτσα τα όνειρα και τη νοσταλγία για την πατρίδα» ήταν να μάθουν τα παιδιά για την αποδημία στα πουλιά, στα ζώα αλλά και τη μετανάστευση στους ανθρώπους. Να γνωρίσουν τον οικουμενικό ελληνισμό της διασποράς πέρα από τα σύνορα (στοιχεία ανά ήπειρο και χώρα), να συλλέξουν πληροφορίες για τις ελληνικές κοινότητες στο εξωτερικό (αυτόχθονες και ομογενείς) και να αντιληφθούν την έννοια της ύπαρξης ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό.

Η Διάρκεια του προγράμματος ήταν 40 διδακτικές ώρες συνολικά (17 2/ωρα από τα μέσα Γενάρη ως τα τέλη Μαΐου 2015 και 3 2/ωρες εκπαιδευτικές επισκέψεις) και ως χρόνος κατάλληλος για τη διεξαγωγή του προγράμματος θεωρήθηκε ένα 2/ωρο κάθε Παρασκευή στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης του εβδομαδιαίου προγράμματος.

Ομάδα-στόχος: Το πρόγραμμα στόχευε στο να βοηθήσει στη γνωστική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών της Β΄ τάξης μέσα από τη μέθοδο της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας για να κατανοήσουν τις έννοιες της αποδημίας των ζώων και της μετανάστευσης των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο.

Μέθοδος διδασκαλίας: Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 5 ομάδες, με απώτερο σκοπό να μάθουν να συνεργάζονται κάθε φορά με διαφορετικά παιδιά από την τάξη τους και να αναπτύξουν σχέσεις και με τα παιδιά που δεν είναι απαραίτητα φίλοι τους. Πολλές φορές οι εργασίες ήταν κατανεμημένες κατά ομάδα και σε συγκεκριμένη ενότητα θέματος, ώστε να αναδειχθεί η ιδιαίτερη συνεισφορά της ομάδας στη διαθεματική προσέγγιση του κεντρικού θέματος.

Στη συνέχεια γινόταν αφήγηση κάποιου κειμένου (λεξικό και εγκυκλοπαίδειας) ή ιστορίας με ήρωες ζώα, πουλιά ή μετανάστες (από το δάσκαλο ή υποδειγματικά από κάποιον μαθητή/-τρια) και συζήτηση πάνω στην ιστορία, τι ακριβώς πρέπει να προσέξουμε σε σχέση με τους ήρωες και τα συναισθήματά τους.

Έπειτα περνούσαμε στις βιωματικές δραστηριότητες ή θεατρικούς ρόλους δραματοποίησης που τα παιδιά καλούνταν να δημιουργήσουν κάτι σε ομάδες, να συνεργαστούν, να αποφασίσουν και να παρουσιάσουν την έννοια της αποδημίας και της μετανάστευσης στους άλλους, αλλά και το αποτέλεσμα της δουλειάς τους.

Τέλος, η τάξη έβλεπε το σύνολο της εργασίας (θεατρικό παιχνίδι ρόλων ή εικαστική αναπαράσταση) και κατέληγε σε κάποια συμπεράσματα. Τα παιδιά δεν κάθονταν πάντα σε θρανία, αλλά ήταν ελεύθερα πάνω στο χώρο της τάξης και μπορούσαν να συνομιλήσουν διαλογικά με κάθε μία από τις πέντε ομάδες τους.

Τα πεδία σύνδεσης με το ΔΕΠΠΣ και το ΑΠΣ των αντίστοιχων γνωστικών αντικειμένων είναι τα παρακάτω:

- *Γλώσσα Β΄ Τάξης*: «Ετοιμασίες για το ταξίδι», «Που λες...είδα», «Αλληλογραφώ», «Μες το Μουσείο», «Ταξίδι στη Χωχαρούπα», «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει», «Τα μάθατε τα νέα;», «Ποιος είναι; Τι κάνει;»
- *Μελέτη Περιβάλλοντος Β΄ Τάξης*: «Προσανατολισμός», «Έχουν ζωή... δεν έχουν ζωή», «Επικοινωνία και ενημέρωση», «Πολιτισμός», «Διάφοροι τόποι της πατρίδας μου», «Από το χτες στο σήμερα»
- *Αισθητική Αγωγή Β΄ τάξης*: «Μικρός περίπατος στη φύση» (Εικαστική αποτύπωση περιβαλλοντικών ερεθισμάτων)
- *Μουσική Β΄ τάξης*: «Του κόσμου τα κελαϊδίσματα»(Παραδοσιακή μουσική και τραγούδια άλλων χωρών

Παιδαγωγικοί και μαθησιακοί στόχοι διδασκαλίας είναι οι παρακάτω:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τα χαρακτηριστικά αλλά και τις αιτίες και συνέπειες της αποδημίας των πουλιών, των ζώων και των ανθρώπων
- Με το ομαδο – συνεργατικό μοντέλο μάθησης και τη διαθεματική προσέγγιση (εικαστικά, μουσική, χορός κ. ά.) στην εξερεύνηση της νέας γνώσης θα αντιληφθούν οι μικροί μαθητές την πολυπολιτισμική παγκόσμια κοινότητα αλλά και την ανθρωπογεωγραφία του σύγχρονου κόσμου μας, σχηματοποιώντας την ταυτότητα του Έλληνα, Ευρωπαίου και Παγκόσμιου πολίτη
- Παιδαγωγικός στόχος είναι η εισαγωγή στοιχείων διαπολιτισμικής αγωγής και ψυχολογίας στις μικρές τάξεις του Δημοτικού Σχολείου μέσα από καινοτόμες εκπαιδευτικές δράσεις
- Αναφορά στις σχολικές μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό και τα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας

Ψυχοπαιδαγωγικό υλικό: (λεξικό, εγκυκλοπαίδεια, μύθος ή ιστορία, υπολογιστής, βιβλία διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας σε παιδιά αποδήμων σε σχολεία του εξωτερικού)

Το υλικό περιλαμβάνει σχετικά λήμματα για την «αποδημία πουλιών, μετανάστευση ανθρώπων, απόδημο ελληνισμό» από το λεξικό και τη νεανική εγκυκλοπαίδεια, καθώς και ιστορίες ή μύθους μετανάστευσης με ήρωες ζώα, ανθρώπους και παιδιά. Η αναζήτηση σχετικού υλικού με φωτογραφίες, εικόνες και τραγούδια ή μαγνητοσκοπημένα στιγμιότυπα (ντοκυμανταίρ) στο διαδίκτυο εμπλουτίζουν παραστατικά τις προσλαμβάνουσες παραστάσεις των παιδιών για την οργάνωση και τον τρόπο ζωής των ελληνικών κοινοτήτων στο εξωτερικό

(διασπορά). Επίσης η επίδειξη από το δάσκαλο των διδακτικών εγχειριδίων για τη διδασκαλία της ελληνικής μητρικής γλώσσας ως δεύτερης ή και ξένης στα ελληνόπουλα δεύτερης και τρίτης γενιάς του εξωτερικού, δίνει στους μικρούς μαθητές μια σαφή εκπαιδευτική εικόνα από τα διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά προγράμματα που σχεδιάστηκαν και υλοποιούνται για έναν συγκεκριμένο σκοπό στην παιδεία των ομογενών μας. Η επικοινωνία μέσω διαδικτύου (skype, e-mail) με ανταλλαγή εικόνας, φωτογραφιών, αρχείων ήχου και κειμένων με σχολείου εσωτερικού ή εξωτερικού είναι προαιρετική αλλά εντυπωσιακά αποτελεσματική ως εκπαιδευτική δραστηριότητα για τον εκπαιδευτικό και μαθησιακό στόχο μας με τη βοήθεια της νέας τεχνολογίας και της ένταξης των εκπαιδευτικών τεχνολογιών στην εκπαιδευτική πράξη.

Τέλος, η κατασκευή της ξύλινης φωλιάς με το πουλάκι που στείλαμε για το σχολικό διαγωνισμό στην Αθήνα, τα εξοικειώνει και με την έννοια της εσωτερικής αποδημίας (μετανάστευσης). Κάθε ενότητα απαιτεί και κάποιο επιπλέον υλικό που τα παιδιά φέρνουν σε συνεννόηση με το δάσκαλο της τάξης μέσα στη διάρκεια της εβδομάδας, πριν από την επόμενη συνάντηση. (φωτογραφίες συγγενών στο εξωτερικό, μύθοι του Αισώπου κλπ). Ο ίδιος ο συντονιστής-δάσκαλος φροντίζει να έχει κόλλες χαρτί, μολύβια, χρώματα και άλλα τέτοια απλά υλικά που υπάρχουν ήδη μέσα στην τάξη ή στο χώρο του σχολείου και βοηθά τα παιδιά να αναπαραστήσουν εικαστικά το θέμα με τη βοήθεια και της συναδέλφου με ειδικότητα στα εικαστικά στο πλαίσιο μιας διαθεματικής προσέγγισης.

Παρακάτω παρουσιάζουμε ενδεικτικά το εκπαιδευτικό πολιτιστικό πρόγραμμα και την πορεία ανάπτυξής του σε μηνιαία χρονική κατανομή και διδακτικές ενότητες:

<p>❖ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2015 (6 ώρες)</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Η αποδημία στα πουλιά και τα άλλα ζώα (αίτια και συνέπειες)▪ Διαδικτυακή επικοινωνία (μέσω e-mail και skype) με Δημοτικό Σχολείο της Ελλάδας▪ Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου στους Ασπραγγέλους Ζαγορίου και ολοήμερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Η αποδημία των πουλιών και η μετανάστευση στα ζώα του δάσους».
<p>❖ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015 (8 ώρες)</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Το ταξίδι της μετανάστευσης στους ανθρώπους (αίτια και συνέπειες)▪ Ελληνισμός πέρα από τα σύνορα (Κυπριακός ελληνισμός)▪ Διαδικτυακή επικοινωνία (μέσω e-mail και skype) με Δημοτικό Σχολείο της Κύπρου Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Κ.Π.Ε. Φιλιπιάδας στη λίμνη Ζηρού και αναφορά στη μετανάστευση των έμβιων όντων του υδάτινου οικοσυστήματος

<p>❖ ΜΑΡΤΙΟΣ 2015 (10 ώρες)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Παρουσίαση και καταγραφή του απόδημου ελληνισμού της διασποράς στον κόσμο ▪ Διαδικτυακή επικοινωνία (μέσω e-mail και skype) με Ελληνικό Δημοτικό Σχολείο του εξωτερικού (Ευρώπης ή Αμερικής) (προαιρετικά) ▪ Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Κ.Π.Ε. Αράχθου και ολοήμερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Τα πουλιά του Αμβρακικού κόλπου και η πτηνο-παρατήρησή τους»
<p>❖ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015 (6 ώρες)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Παρουσίαση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό (έκθεση βιβλίων ΥΠΑΙΘ για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης-ξένης γλώσσας) ▪ Διάλεξη από αποσπασμένους εκπαιδευτικούς του ΥΠΑΙΘ στο εξωτερικό με βιωματικό εργαστήριο θεατρικού παιχνιδιού και ρόλων ▪ Εκπαιδευτικό ταξίδι με βιωματικές εκπαιδευτικές δράσεις στο εσωτερικό ή εξωτερικό (προαιρετικά και ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες)
<p>❖ ΜΑΪΟΣ 2015 (10 ώρες)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Οργάνωση των ελληνικών κοινοτήτων στο εξωτερικό (Ορθόδοξη Εκκλησία, εκπαίδευση, εθνικο-πολιτιστικές εκδηλώσεις, ελληνόφωνος τύπος κ.ά.) ▪ Διάλεξη από εκπρόσωπο ομογενειακού φορέα ή δημοσιογράφο ομογενειακού τύπου με σχετικό θέμα της αρμοδιότητάς του για τον ελληνισμό της διασποράς ▪ Δημόσια παρουσίαση της σχολικής δραστηριότητας με χαρακτηριστικά στιγμιότυπα από τις επιμέρους φάσεις και εκπαιδευτικές δράσεις της

Αποτελέσματα-συμπεράσματα: Το πολιτιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα αποτέλεσε μέρος μιας γενικότερης διδακτικής προσπάθειας και ψυχοπαιδαγωγικής παρέμβασης για την εισαγωγή καινοτόμων εκπαιδευτικών δράσεων και την εισαγωγή στοιχείων διαπολιτισμικής αγωγής στο υπάρχον Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) με αφορμή την ύπαρξη λίγων αλλοδαπών μαθητών στην τάξη με στόχο την αναδιαμόρφωση της ψυχο-κοινωνικής δυναμικής και σχέσης των μαθητών/-τριών της τάξης που αποτελείται από ζωηρά παιδιά σε μια στοχευμένη διαδικασία ώστε να αποκτήσουν πιο ήρεμες και φιλικές σχέσεις μεταξύ τους. Η αναδιαμόρφωση είχε ξεκινήσει από την ίδια τη διδασκαλία και την ενίσχυση της ομαδοσυνεργατικής προσέγγισης στη μαθησιακή διαδικασία από το δάσκαλο της τάξης. Η προσπάθεια έγινε ώστε να εργαστούν ως ομάδες και να αναπτυχθούν ψυχοσυναισθηματικά και πέρα από την επιβεβλημένη συμβατική διδασκαλία και σε ένα πιο ελεύθερο πλαίσιο.

Τα παιδιά βρήκαν πολύ ενδιαφέρουσες τις βιωματικές δραστηριότητες. Η παντομίμα, η δημιουργία εικόνων, το να γράφουν τη δική τους ιστορία, το να σχεδιάζουν ή να εργάζονται σαν ομάδα τους κέντρισε το ενδιαφέρον και τους ώθησε να συμπεριφερθούν με τον καλύτερο τρόπο.

Τι αποκόμισαν τελικά τα παιδιά από το πρόγραμμα γενικά; Την αρχή για τη βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεών τους, την ενίσχυση της εργασίας μέσα από ομάδες και την ικανότητα να εργάζονται πέρα από τα όρια του τυπικού και συμβατικού μαθήματος.

Στα **παραδοτέα του εκπαιδευτικού προγράμματος** είναι το εκπαιδευτικό πακέτο που περιλαμβάνει φωτοτυπίες από τα σχετικά λήμματα του λεξικού και της νεανικής εγκυκλοπαίδειας, τα φύλλα εργασίας και τις εικαστικές δημιουργίες από τις βιωματικές ασκήσεις, τα εγχειρίδια διδασκαλίας ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης, η ξύλινη και βαμμένη με χρώματα φωλιά του πουλιού και ο ψηφιακός δίσκος (CD) με το οπτικό-ακουστικό και γραπτό υλικό από το εκπαιδευτικό πολιτιστικό πρόγραμμα με φωτογραφίες, αρχείο ήχου (τραγούδια) και κείμενα.

- ❖ Έγινε ειδική αφορά στο πολιτιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων με ανάρτηση στο blog της Β' τάξης του 24^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων (βλέπε...)

Ευχαριστίες οφείλουμε τόσο στην άμεσο συνεργάτιδα για την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος **την εκπαιδευτικό της Β'2 τάξης κα Γεωργία Πάνου**, όσο και στην **εικαστικό κα Δήμητρα Λιάσκα** για την εικαστική καθοδήγηση στις δράσεις αλλά και την εικαστική επιμέλεια της ξύλινης φωλιάς του πουλιού. Επίσης ευχαριστίες οφείλουμε στην Σχολική Σύμβουλο 6^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Ιωαννίνων Ευδοξία Σακελλαροπούλου, όσο και στον Προϊστάμενο - Υπεύθυνο Σχολικών Δραστηριοτήτων Π.Ε. Ιωαννίνων κ. Βέργο Κωνσταντίνο για την έγκριση και τις χρήσιμες υποδείξεις που μας παρείχαν στην εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος που εκτελέσαμε με επιτυχία στο σχολικό έτος 2014-2015 στη Β1 τάξη του 24^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων.

Ο συντονιστής-δάσκαλος της Β1 τάξης

Η συνεργάτιδα-δασκάλα Β2 τάξης

Νίκος Σουτόπουλος

Γεωργία Πάνου